

30. Коломоєць Т.О. Відвід (самовідвід) в адміністративно-юрисдикційному процесі: питання теорії та практики: монографія / Т.О. Коломоєць, Н.П. Нікітенко. – Запоріжжя: Тип. ЗНУ, 2011. – 288 с.
31. Коломоєць Т.О. Витрати в адміністративному процесі за законодавством України: питання теорії та практики: монографія / Т.О. Коломоєць, Р.І. Шевейко. – Запоріжжя: Тип. ЗНУ, 2011. – 190 с.
32. Коломоєць Т.О. Тлумачення актів адміністративного законодавства: монографія / Т.О. Коломоєць, О.І. Костенко. – Запоріжжя: Тип. ЗНУ, 2011. – 200 с.
33. Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навчальний посібник / Валерій Костянтинівич Колпаков. – К.: Юрінком Інтер, – 2008. – 256 с.
34. Процесуальний примус в адміністративній відповідальності: монографія / [Колпаков В.К., Гордєєв В.В., Сопілко І.М. та ін.]. – Х.: Харків юридичний, 2011. – 416 с.
35. Ляхович У.І. Адміністративна відповідальність: навчальний посібник / Уляна Іванівна Ляхович. – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2010. – 169 с.
36. Колпаков В.К. Адміністративно-деліктний процес: навчальний посібник / В.К. Колпаков, В.В. Гордєєв. – Х.: Харків юридичний, 2012. – 227 с.
37. Зозуль І.В. Презумпція невинуватості в адміністративно-деліктному праві: загальнотеоретичний та нормотворчий аспекти / І.В. Зозуль // Вісник Запорізького національного університету. – № 4(II). – 2012. – С. 205-213.
38. Сіліч І.І. Гарантії забезпечення прав і свобод громадян в адміністративному процесі: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 „Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право” / І.І. Сіліч. – Х., 2008. – 20 с.

УДК 354.83

ЦЕНТРАЛЬНІ ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ЯК СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Бойко О.В., здобувач

Національна академія внутрішніх справ

У даній статті розкриваються повноваження центральних органів виконавчої влади, які наділені колом повноважень та здійснюють адміністративно-правове регулювання в галузі рибного господарства. Автором запропоновано систематизувати повноваження Державного агентства рибного господарства України.

Ключові слова: рибне господарство, рибна промисловість, водні біоресурси, публічна адміністрація, центральні органи виконавчої влади, Державне агентство рибного господарства України.

Бойко А.В. ЦЕНТРАЛЬНЫЕ ОРГАНЫ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ КАК СУБЪЕКТЫ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ОТРАСЛИ РЫБНОГО ХОЗЯЙСТВА УКРАИНЫ / Национальная академия внутренних дел, Украина

В данной статье раскрываются полномочия центральных органов исполнительной власти, которые наделены кругом полномочий и осуществляют административно-правовое регулирование в области рыбного хозяйства. Автором предложено систематизировать полномочия Государственного агентства рыбного хозяйства Украины.

Ключевые слова: рыбное хозяйство, рыбная промышленность, водные биоресурсы, публичная администрация, центральные органы исполнительной власти, Государственное агентство рыбного хозяйства Украины.

Boiko A.V. CENTRAL EXECUTIVE BODIES AS SUBJECTS OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL FRAMEWORK IN THE FIELD OF FISHERIES OF UKRAINE / National academy of internal affairs, Ukraine

In this article the powers of central authorities, which are endowed with terms of reference and conduct of administrative and legal regulation in the field of fisheries. The author proposed to organize the State Agency of Fisheries of Ukraine.

Public governance and regulation in the fishing industry has a system of organizational and structural entities that are legally acquired the power to implement them in the public interest, that the public administration. Public administration has a meaningful impact of its business on those areas of society that need the exposure to agree and meet the interests of both the state and the public interest. The structure of such entities is determined by the distribution of functions and tasks of the whole system between its elements.

Central level of public administration and business management in the public sector is directly Fisheries Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine, the Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine, Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine, the State Agency of Fisheries of Ukraine.

Particular attention is paid to the State Agency of Fisheries of Ukraine, which is the central executive body whose activities are directed and coordinated by the Cabinet of Ministers of Ukraine through the Minister of Agrarian Policy and Food of Ukraine, is part of the executive and formed to implement the state policy in the field of fisheries and fish industry, protection, use and reproduction of aquatic resources, fisheries control, maritime safety fleet vehicles Fisheries.

The author proposed to classify the State Agency of Fisheries of Ukraine: 1) organizational and administrative powers, and 2) oversight authority, and 3) the authority to issue permits, and 4) administrative tort powers, 5) credentials in the field of international cooperation; 6) certification authority.

Key words: fishing, fishing, aquatic biological resources, public administration central bodies of executive power, the State Agency of Fisheries of Ukraine.

Досліджуючи адміністративно-правове регулювання галузі рибного господарства України особливу увагу слід приділити суб'єктам, які наділені широким колом повноважень у даній галузі та здійснюють управління, визначають спрямованість діяльності суб'єктів рибної промисловості, при цьому їхні дії спрямовані на розвиток всієї галузі рибного господарства.

Метою статті є розкриття повноважень центральних органів виконавчої влади в галузі рибного господарства України.

Питання дослідження адміністративно-правового регулювання галузі рибного господарства в різні часи були об'єктами досліджень широкого кола вчених: С.І. Алімова, В.І. Борейко, Л.А. Гайко, В.Л. Долинського, О.С. Качного, Ю.П. Мазур, О.Н. Тарана та інших. При розгляді сутності державної політики та засобів адміністративно-правового регулювання рибного господарства було використано праці видатних учених у галузі права України та Росії, зокрема: В.Б. Авер'янова, С.С. Алексєєва, Д.М. Бахраха, І.О. Беленчука, Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, Е.О. Демського, Л.В. Ковалю, Т.О. Коломоець, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.В. Кузьменко, Д.Б. Лук'янця, О.І. Миколенка, С.Т. Тихомирова, В.К. Шкарупи та ін.

Публічне управління та регулювання в галузі рибного господарства здійснює система організаційно-структурних утворень, які на законних підставах набули владних повноважень для їх реалізації в публічних інтересах, тобто публічна адміністрація. Публічна адміністрація здійснює певний цілеспрямований вплив її суб'єктів на ті сфери

життєдіяльності суспільства, які потребують такого впливу, з метою узгодження та задоволення як інтересів держави, так і інтересів суспільства. Структура системи таких суб'єктів має визначатися розподілом функцій і завдань системи в цілому між її елементами.

Так, *Міністерство аграрної політики та продовольства України* (Мінагрополітики України) є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань формування та забезпечення реалізації державної політики в галузі рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних живих ресурсів, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Мінагрополітики України наділено такими повноваженнями в галузі рибного господарства та рибної промисловості, зокрема:

- 1) визначає пріоритетні напрями, стратегію та механізм розвитку в галузі рибного господарства та рибної промисловості;
- 2) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до компетенції Мінагрополітики України, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України та в установленому порядку вносить їх на розгляд Президентів України та Кабінету Міністрів України;
- 3) здійснює аналіз діяльності та прогнозує розвиток галузі рибного господарства та рибної промисловості;
- 4) вживає заходів, спрямованих на техніко-технологічне переоснащення галузі рибного господарства, енергозбереження, координацію інноваційних проектів;
- 5) забезпечує підтримку підприємств галузі рибного господарства;
- 6) готує пропозиції щодо формування та розвитку ринкових схем і принципів забезпечення підприємств галузі рибного господарства технічними засобами, обладнанням, у тому числі для виробництва біопалива, запасними частинами, паливно-мастильними матеріалами та іншими енергоресурсами;
- 7) затверджує у галузі рибного господарства положення про громадських інспекторів; затверджує правила пожежної безпеки на кораблях флоту рибного господарства України, а також під час проведення вогневих робіт на кораблях, які ремонтуються або будуються на судноремонтних підприємствах рибного господарства України;
- 8) затверджує порядок спеціального використання риби й інших водних живих ресурсів; установлює режим промислового рибальства;
- 9) затверджує правила промислового рибальства в басейнах Чорного та Азовського морів та в рибогосподарських водних об'єктах України;
- 10) затверджує правила рибальства та спеціальні режими рибальства; установлює режими спеціального промислового рибальства;
- 11) затверджує правила розробки, розгляду, узгодження й затвердження лімітів (квот) спеціального використання водних живих ресурсів; затверджує методику розрахунку збитків, заподіяних рибному господарству внаслідок порушень правил рибальства й охорони водних живих ресурсів;
- 12) затверджує перелік категорій посад працівників рибного господарства; затверджує систему управління охороною праці в рибному господарстві;
- 13) затверджує спеціальні правила експлуатації, обліку й технічного нагляду за суднами рибного господарства;

- 14) затверджує статут служби на риболовних суднах; затверджує судновий білет для риболовних суден;
- 15) затверджує типовий табель забезпечення постачанням суден флоту рибного господарства; затверджує форми списку осіб суднового екіпажу (суднова роль), списку пасажирів на риболовних суднах, форму рибацьких квитків, форми судових радіо- і машинного журналів і правила їх ведення на риболовних суднах;
- 16) установлює мінімальний склад екіпажу, з яким дозволено вихід рибальського судна в море, установлює мінімальний склад екіпажу, який забезпечує безпеку морського торговельного судна, яке здійснює міжнародні рейси, або судна, яке здійснює плавання на внутрішніх водних шляхах; установлює нормативи екологічної безпеки водних об'єктів, що використовуються для потреб рибного господарства;
- 17) установлює період (строки) заборони на лов (добування) водних живих ресурсів; установлює розподіл лімітів на квоти спеціального використання водних живих ресурсів загальнодержавного значення;
- 18) затверджує інструкцію про порядок здійснення штучного розведення, вирощування риби, інших водних живих ресурсів та їх використання у спеціальних товарних рибних господарствах;
- 19) затверджує за поданням Державного агентства рибного господарства України квоти використання водних живих ресурсів, у тому числі загальнодержавного значення;
- 20) затверджує квоти на спеціальне використання рибних та інших водних живих ресурсів; затверджує зразки документів, що підтверджують проходження судном технічного нагляду;
- 21) затверджує порядок обліку вилучення (вилову, добирання, збору) водних живих ресурсів; затверджує порядок штучного розведення, вирощування водних живих ресурсів та їх використання;
- 22) затверджує правила аматорського та спортивного рибальства, порядок обчислення і внесення платежів за спеціальне використання водних живих ресурсів при здійсненні аматорського та спортивного рибальства;
- 23) затверджує спеціальні правила експлуатації, обліку та технічного нагляду за суднами флоту рибного господарства;
- 24) забезпечує реалізацію державної політики в галузі рибного господарства;
- 25) здійснює в межах своїх повноважень заходи щодо інтеграції до Європейського Союзу, в тому числі з адаптації законодавства, та забезпечує галузеве співробітництво;
- 26) погоджує призначення на посади і звільнення з посад начальників та заступників начальників головних управлінь агропромислового розвитку обласних, управління агропромислового розвитку Севастопольської міської державних адміністрацій;
- 27) установлює у визначених галузях та сферах відомчі заохочувальні відзнаки та затверджує положення про них;
- 28) здійснює інші повноваження відповідно до законів та актів Президента України [1].

Міністерство екології та природних ресурсів України (Мінприроди України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Мінприроди України відповідно до покладених на нього завдань у галузі рибного господарства наділено наступними повноваженнями:

1) забезпечує нормативно-правове регулювання з питань щодо: ведення обліку рибних запасів, обсягів їх добування (збирання); спеціального використання природних ресурсів загальнодержавного значення, у тому числі риби та інших водних живих ресурсів, а також рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення для розведення у спеціально створених умовах, а також у науково-дослідних та інших цілях;

2) у сфері контролю за дотриманням природоохоронного законодавства забезпечує нормативно-правове регулювання з питань щодо: здійснення державного контролю за додержанням правил у галузі рибного господарства та режимів рибогосподарської експлуатації; здійснення державного контролю за спеціальним, спортивним та любительським використанням, утриманням, знищенням риби та інших водних живих ресурсів [2].

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (Мінекономрозвитку України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Мінекономрозвитку України входить до системи органів виконавчої влади і є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики економічного і соціального розвитку, цінової, промислової, інвестиційної, зовнішньоекономічної політики, державної політики у сфері торгівлі, державної регіональної політики, державної політики з питань розвитку підприємництва, технічного регулювання та захисту прав споживачів, а також міжвідомчої координації з питань економічного і соціального співробітництва України з Європейським Союзом.

Мінекономрозвитку України відповідно до покладених на нього завдань безпосередньо в галузі рибного господарства здійснює:

1) аналіз стану та тенденцій економічного і соціального розвитку України, секторів та галузей економіки, адміністративно-територіальних одиниць, розробляє пропозиції щодо пріоритетних напрямів розвитку та реформування економіки;

2) погоджує прогнози розвитку галузей економіки на середньо- та короткостроковий періоди, проекти програм розвитку галузей економіки;

3) аналізує стан конкурентоспроможності національної економіки, визначає напрями діяльності і розробляє заходи щодо її підвищення;

4) забезпечує формування державної політики у сфері розвитку підприємництва, державної регуляторної політики, державної політики з питань ліцензування, дозвільної системи, нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності та нормативно-правове регулювання в зазначених сферах;

5) формує державну інвестиційну політику, розробляє пропозиції щодо обсягів державних капітальних вкладень для врахування їх під час розроблення проекту Державного бюджету України на відповідний рік, здійснює контроль за ефективним використанням державних капітальних вкладень;

6) визначає пріоритети розвитку промисловості, готує пропозиції щодо вдосконалення механізму державного регулювання функціонування промислового сектору економіки;

7) визначає напрями розвитку науково-технічного потенціалу промислового сектора економіки;

8) розробляє прогнози розвитку промислового виробництва;

9) розробляє та організовує реалізацію державних цільових програм розвитку промисловості України;

10) забезпечує в межах своїх повноважень реалізацію державної науково-технічної політики у сфері промисловості;

11) проводить постійний моніторинг розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, аналізує ефективність експорту та імпорту товарів (робіт, послуг), розробляє і забезпечує здійснення заходів щодо розвитку та вдосконалення структури експорту та імпорту товарів (робіт, послуг), розробляє рекомендації для відповідних галузей економіки з урахуванням кон'юнктурних змін на світовому ринку;

12) координує роботу із запровадження та реалізації механізму державної підтримки експорту;

13) розробляє пропозиції щодо запровадження нових форм економічного співробітництва з іноземними державами та поліпшення торговельно-економічних відносин з ними;

14) здійснює інші повноваження, передбачені законами України [3].

Державне агентство рибного господарства України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України. Держрибагентство України входить до системи органів виконавчої влади та утворюється для реалізації державної політики у сфері рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних живих ресурсів, регулювання рибальства, безпеки мореплавства суден флоту рибного господарства.

У Положенні Про Державне агентство рибного господарства України [4] розкрито близько 70 повноважень даного центрального органу, однак, на нашу думку їх повне розкриття неможливо вмістити в межах даного підрозділу. Саме тому, ми пропонуємо перелік повноважень Державного агентства рибного господарства України можна поділити на групи в залежності від роду діяльності:

1) організаційно-розпорядчі повноваження:

- узагальнює практику застосування законодавства з питань рибного господарства, рибної промисловості, охорони і відтворення водних живих ресурсів, регулювання рибальства, безпеки мореплавства суден флоту рибного господарства, розробляє пропозиції та проекти відповідних актів щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів Мінагрополітики України з питань, що належать до сфери діяльності Держрибагентства України, та в установленому порядку подає їх Міністрові;
- вживає заходів щодо забезпечення збереження запасів анадромних видів риб у виключній (морській) економічній зоні України;
- вносить на розгляд Мінагрополітики України пропозиції щодо розроблення та здійснення заходів, спрямованих на підтримку виробників рибогосподарської продукції, створення і забезпечення функціонування механізму торгівлі рибогосподарською продукцією та продуктами її переробки; та ін.

2) контрольно-наглядові повноваження:

- здійснює державний контроль у галузі охорони, використання та відтворення водних живих ресурсів у виключній (морській) економічній зоні України, територіальному морі, внутрішніх водах України, внутрішніх водоймах України та у водах, що знаходяться поза межами юрисдикції України, щодо риболовних суден, що плавають під Державним Прапором України відповідно до міжнародних договорів України;

- здійснює державний контроль технічного стану рибозахисних споруд, проводить рибозахисні заходи на водозабірних та інженерних спорудах меліоративних систем;
- здійснює контроль за дотриманням правил рибальства;
- здійснює контроль за дотриманням лімітів і нормативів використання водних живих ресурсів;
- здійснює технічний нагляд та нагляд за дотриманням вимог міжнародних договорів, що стосуються технічного стану суден рибної промисловості; та ін.

3) повноваження щодо видачі документів дозвільного характеру:

- видає спеціальний дозвіл на ведення промислу водних живих ресурсів у виключній (морській) економічній зоні України;
- видає свідоцтво про право плавання суден під Державним Прапором України;
- видає дозволи, сертифікати, довідки міжнародного зразка відповідно до вимог міжнародних договорів з питань ведення рибного промислу і торгівлі рибою та морепродуктами;
- видає свідоцтво про мінімальний склад екіпажу, свідоцтво про тимчасове виключення судна з Державного суднового реєстру України; та ін.

4) адміністративно-деліктні повноваження:

- складає протоколи та розглядає справи про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом;
- виконує функції уповноваженого органу, який взаємодіє з Європейським Союзом, органами влади інших іноземних держав (їх компетентними органами і організаціями) з питань виконання вимог системи попередження та ліквідації незаконного, непідзвітного та нерегульованого рибальства та ін.

5) повноваження в сфері міжнародного співробітництва:

- співпрацює з Комітетом рибного господарства ФАО ООН, органами влади іноземних держав та міжнародними організаціями з управління рибальством, ведення рибництва (аквакультури) з питань безпеки мореплавства на морі, запобігання забрудненню навколишнього природного середовища, охорони праці в рибному господарстві; та ін.

б) атестаційні повноваження:

- забезпечує підготовку, перепідготовку, дипломування фахівців галузі рибного господарства згідно з вимогами міжнародних договорів України, інших нормативно-правових актів;
- здійснює атестацію педагогічних працівників навчальних закладів I рівня акредитації, що належать до сфери управління Державного агентства рибного господарства України;
- здійснює державну атестацію (галузеву експертизу) наукових установ, що належать до сфери управління Державного агентства рибного господарства України; та ін.

Говорячи про Державне агентство рибного господарства України, не можна не сказати про те, що в структурі Державного агентства рибного господарства України діє Головне управління охорони водних біоресурсів у м. Києві, управління охорони, використання і відтворення водних біоресурсів та регулювання рибальства в області,

басейнові управління, басейновий відділ, які є територіальними органами Державного агентства рибного господарства України, які діють у складі Держрибагентства України і йому підпорядковуються.

Центральним рівнем публічної адміністрації та суб'єктів публічного управління в галузі рибного господарства безпосередньо є: Міністерство аграрної політики та продовольства України, Міністерство екології та природних ресурсів України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Державне агентство рибного господарства України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України: затв. Указом Президента України від 23 квітня 2011 року № 500/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. - № 31. – Ст. 1326.
2. Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України: затв. Указом Президента України від 13 квітня 2011 року № 452/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. - № 29. – Ст. 1258.
3. Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: затв. Указом Президента України від 31 травня 2011 року № 634/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. - № 41. – Ст. 1666.
4. Положення Про Державне агентство рибного господарства України: затв. Указом Президента України від від 16 квітня 2011 року N 484/2011 // Офіційний вісник Президента України. – 2011. - № 13. - Ст. 651.

УДК 347.99: 342.7: 343.121.4

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОМАДЯНАМИ ПРАВА НА ЗАХИСТ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДАХ

Горкава В.В., здобувач

Національний університет державної податкової служби України

У статті автором з'ясовано основні причини виникнення права на захист у світі, проаналізовано становлення та розвиток розвинених країн світу в контексті реалізації громадянами права на захист в адміністративних судах. Зроблено висновок про те, що розглянутий історичний досвід дає можливість сучасним науковцям визначити оптимальний напрям формування та функціонування цього інституту.

Ключові слова: права людини, право на захист, спосіб захисту прав.

Горкавая В.В. ИСТОРИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РЕАЛИЗАЦИИ ГРАЖДАНАМИ ПРАВА НА ЗАЩИТУ В АДМИНИСТРАТИВНЫХ СУДАХ / Национальный университет государственной налоговой службы Украины, Украина

В статье автором выяснены основные причины возникновения права на защиту в мире, проанализированы становление и развитие развитых стран мира в контексте реализации гражданами права на защиту в административных судах. Сделан вывод о том, что, рассмотренный исторический опыт дает возможность современным ученым определить оптимальное направление формирования и функционирования этого института.

Ключевые слова: права человека, право на защиту, способ защиты прав.